

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 208/21
Λουξεμβούργο, 23 Νοεμβρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-833/19 P
Συμβούλιο κατά Hamas

Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει τις πράξεις του Συμβουλίου με τις οποίες διατηρήθηκε η Hamas στον ευρωπαϊκό κατάλογο τρομοκρατικών οργανώσεων

Το Γενικό Δικαστήριο κακώς ακύρωσε τις πράξεις για τη διατήρηση της Hamas στον ως άνω κατάλογο με την αιτιολογία ότι το Συμβούλιο δεν είχε κυρώσει, μέσω υπογραφής, τα επιμέρους σκεπτικά των πράξεων αυτών

Με την απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2019, Hamas κατά Συμβουλίου¹, το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτή προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και ακύρωσε τέσσερις πράξεις που είχε εκδώσει το Συμβούλιο το 2018² για τη διατήρηση της Hamas στον κατάλογο του παραρτήματος της κοινής θέσης 2001/931/ΚΕΠΠΑ. Η Hamas είχε καταχωριστεί στον κατάλογο αυτόν ως οργάνωση που ενέχεται σε τρομοκρατικές πράξεις και, για αυτόν τον λόγο, της επιβλήθηκαν μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε μεν επτά από τους οκτώ λόγους ακυρώσεως που επικαλέστηκε η Hamas προς αμφισβήτηση της καταχώρισής της, αλλά ακύρωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις κατά το μέτρο που την αφορούσαν, λόγω του ότι το Συμβούλιο δεν είχε κυρώσει, μέσω υπογραφής, τα σκεπτικά των πράξεων αυτών τα οποία περιλαμβάνονταν σε χωριστά έγγραφα. Το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε συναφώς στην υποχρέωση υπογραφής την οποία προβλέπουν το άρθρο 297, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και το άρθρο 15 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου³.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Σεπτεμβρίου 2019. Αποφαίνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας ότι τα σκεπτικά για τη διατήρηση της Hamas στους καταλόγους των παραρτημάτων των προσβαλλόμενων πράξεων θα έπρεπε, όπως και οι ίδιες οι πράξεις οι οποίες περιέχουν γενική αιτιολογία, να έχουν υπογραφεί από τον πρόεδρο και τον γενικό γραμματέα του Συμβουλίου. Επιπλέον, κατά το Δικαστήριο, τα σκεπτικά αυτά εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο ταυτόχρονα με τις

¹ Απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2019, Hamas κατά Συμβουλίου ([T-308/18](#)).

² Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/475 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 2018, σχετικά με την ενημέρωση του καταλόγου προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που υπάγονται στα άρθρα 2, 3 και 4 της κοινής θέσης 2001/931/ΚΕΠΠΑ για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, και για την κατάργηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2017/1426 (ΕΕ 2018, L 79, σ. 26)· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/468 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 2018, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2580/2001 για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και σχετικά με την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/1420 (ΕΕ 2018, L 79, σ. 7)· απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/1084 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 2018, σχετικά με την ενημέρωση του καταλόγου προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που υπάγονται στα άρθρα 2, 3 και 4 της κοινής θέσης 2001/931/ΚΕΠΠΑ για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για την κατάργηση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2018/47 (ΕΕ 2018, L 194, σ. 144)· εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/1071 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 2018, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2580/2001 για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για την κατάργηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2018/468 (ΕΕ 2018, L 194, σ. 23).

³ Το άρθρο 15 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υπογραφή των πράξεων», ορίζει τα εξής: «Τα κείμενα των πράξεων που εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, καθώς και τα κείμενα των πράξεων που εκδίδει το Συμβούλιο υπογράφονται από τον εκάστοτε πρόεδρο κατά την έκδοσή τους και από τον γενικό γραμματέα. Ο γενικός γραμματέας μπορεί να εξουσιοδοτεί τους γενικούς διευθυντές της Γενικής Γραμματείας να υπογράφουν αντ' αυτού.» [Απόφαση 2009/937/ΕΕ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2009, για τη θέσπιση του εσωτερικού του κανονισμού (ΕΕ 2009, L 325, σ. 35)].

εν λόγω πράξεις στις οποίες προσαρτήθηκαν κατά τρόπο αναπόσπαστο και η γνησιότητά τους δεν αμφισβητήθηκε βασίμως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι από την απόφαση Επιτροπή κατά BASF ⁴, επί της οποίας στηρίχθηκε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, προκύπτει ότι η ιδιόχειρη υπογραφή μιας πράξης, ιδίως από τον πρόεδρο του θεσμικού οργάνου που την εκδίδει, αποτελεί τρόπο κύρωσής της ο οποίος προστατεύει την ασφάλεια δικαίου παγιώνοντας το κείμενο που εγκρίθηκε από το θεσμικό αυτό όργανο στις γλώσσες στις οποίες είναι αυθεντικό. Η κύρωση αυτή καθιστά επομένως δυνατό να εξακριβωθεί, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, αν τα κοινοποιηθέντα ή δημοσιευθέντα κείμενα αντιστοιχούν πλήρως στο κείμενο που εγκρίθηκε και, συγχρόνως, ανταποκρίνονται στη βούληση του συντάκτη τους. Το Δικαστήριο, μολονότι στην εν λόγω απόφαση υπενθύμισε επίσης ότι το διατακτικό και η αιτιολογία μιας απόφασης αποτελούν αδιαίρετο σύνολο, παρατηρεί εντούτοις ότι, σε αντίθεση προς την επίμαχη απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Επιτροπή κατά BASF, οι προσβαλλόμενες πράξεις φέρουν την υπογραφή του θεσμικού οργάνου που τις εξέδωσε, ήτοι του Συμβουλίου, καθώς και του γενικού γραμματέα του θεσμικού αυτού οργάνου. Επιπλέον, οι πράξεις αυτές, όπως δημοσιεύθηκαν, περιλαμβάνουν γενική αιτιολογία. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, στην απόφαση Επιτροπή κατά BASF, το ζήτημα που ανέκυψε δεν ήταν αν ολόκληρη η αιτιολογία μιας πράξης πρέπει να κυρώνεται με ιδιόχειρη υπογραφή στην περίπτωση που μέρος της περιλαμβάνεται σε χωριστό έγγραφο, αλλά ιδίως το ζήτημα της έλλειψης αντιστοιχίας μεταξύ, αφενός, του κειμένου μιας απόφασης όπως υιοθετήθηκε από το όργανο που την εξέδωσε και, αφετέρου, του κειμένου της ίδιας απόφασης, όπως δημοσιεύθηκε και κοινοποιήθηκε. Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών αυτών στοιχείων, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι κρίσεις που διατύπωσε στην απόφαση Επιτροπή κατά BASF δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, δεύτερον, τη νομολογία του κατά την οποία οι πράξεις που προβλέπουν περιοριστικά μέτρα, όπως οι προσβαλλόμενες πράξεις, έχουν ιδιαίτερη φύση, καθόσον προσομοιάζουν ταυτόχρονα με πράξεις γενικής ισχύος, στο μέτρο που απευθύνονται σε μια κατηγορία αποδεκτών καθορισθέντων κατά τρόπο γενικό και αόριστο, και με δέσμη ατομικών αποφάσεων οι οποίες αφορούν τα πρόσωπα και τις οντότητες των οποίων τα ονόματα και οι ονομασίες περιλαμβάνονται στους καταλόγους των παραρτημάτων τους. Από τον κανόνα του άρθρου 297, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προκύπτει ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις οι οποίες αποτελούν μη νομοθετικές πράξεις που εκδίδονται υπό τη μορφή κανονισμών ή αποφάσεων που δεν καθορίζουν τους αποδέκτες τους, πρέπει να υπογράφονται από τον πρόεδρο του Συμβουλίου, κατά το μέτρο που προσομοιάζουν με πράξεις γενικής ισχύος, κατά την έννοια της ανωτέρω νομολογίας. Αντιθέτως, κατά το μέρος που οι προσβαλλόμενες πράξεις προσομοιάζουν με δέσμη ατομικών αποφάσεων, δεν υφίσταται υποχρέωση υπογραφής τους, αλλά μόνον υποχρέωση κοινοποίησής τους κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 297, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Το αυτό ισχύει και για τα σκεπτικά που συνοδεύουν τις προσβαλλόμενες πράξεις, όπως κοινοποιήθηκαν στη Hamas, τα οποία δεν σχετίζονται με τη γενική φύση των πράξεων αυτών αλλά με το μέρος τους κατά το οποίο αυτές προσομοιάζουν με δέσμη ατομικών αποφάσεων. Κατά συνέπεια, δεν υφίσταται υποχρέωση του προέδρου του Συμβουλίου να υπογράψει, πέραν της πράξης που περιέχει γενικού χαρακτήρα αιτιολογία των περιοριστικών μέτρων, και το επιμέρους σκεπτικό σχετικά με την πράξη αυτή. Αρκεί το σκεπτικό αυτό να κυρώνεται δεόντως με άλλους τρόπους.

Κατά το Δικαστήριο, η ερμηνεία του άρθρου 15 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου καταλήγει στην ίδια λύση. Δεδομένου ότι το εν λόγω άρθρο πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις των Συνθηκών, δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι επιβάλλει στον πρόεδρο και στον γενικό γραμματέα του θεσμικού αυτού οργάνου απαίτηση υπογραφής αυστηρότερη εκείνης που απορρέει από το άρθρο 297, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο τονίζει ότι τέτοια τυπική υποχρέωση υπογραφής του επιμέρους σκεπτικού δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από την υποχρέωση αιτιολόγησης που προβλέπει το άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Πράγματι, οι

⁴ Απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (C-137/92 P).

απαιτήσεις βάσει της υποχρέωσης αυτής δεν πρέπει να συγχέονται με εκείνες που αφορούν την κύρωση των πράξεων της Ένωσης, δεδομένου ότι ο έλεγχος της τήρησης των απαιτήσεων σχετικά με την κύρωση αποτελεί προαπαιτούμενο κάθε άλλου ελέγχου των πράξεων αυτών. Το Δικαστήριο κρίνει ότι, κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος και αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου.

Δεδομένου ότι η διαφορά είναι, σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο διαπιστώνει, τρίτον, ότι το Συμβούλιο προσκόμισε έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν ότι τα σκεπτικά εγκρίθηκαν ταυτόχρονα με τις προσβαλλόμενες πράξεις που υπογράφηκαν από τον πρόεδρο και τον γενικό γραμματέα του Συμβουλίου, στις οποίες και προσαρτήθηκαν κατά τρόπο αναπόσπαστο, και ότι η Hamas δεν προβάλλει κανένα στοιχείο ικανό να κλονίσει την απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ του κειμένου των σκεπτικών που της κοινοποιήθηκαν και εκείνου που ενέκρινε το Συμβούλιο. Δεδομένου ότι η γνησιότητα των εν λόγω σκεπτικών δεν αμφισβητήθηκε βασίμως από τη Hamas, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφυγή της πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582